

Εθνικός Πολιτισμός και Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας¹

Είναι αποκαρδιωτικό να διαπιστώνει κανείς πως αυτοί που θα περίμενε να στηρίζουν ένα επιτέλους προχώρημα της δημόσιας εκπαίδευσης, τελικά -από έπαρση και επιπολαιότητα- δηλώνουν πολέμιοι και συνήγοροι της φθοράς.

Γιατί βέβαια παραείναι αφελές να ταυτίζει ένας σκεπτόμενος αρθρογράφος τη στήριξη μιας βαθύτερης αντίληψης για τον εθνικό πολιτισμό, με την παράθεση άγονων πληροφοριών σχετικά με την αντίληψη αυτή. Σα να λέμε δηλαδή πως -για να αγαπήσουν τα παιδιά τον Ευριπίδη- ο καλύτερος τρόπος είναι να μαθαίνουν τους τίτλους των έργων του, να μελετούν τη σχηματική περίληψη κάθε έργου να γνωρίζουν τις εκδόσεις και τις μεταφράσεις κάθε τραγωδίας και πάει λέγοντας. Πληροφορίες σίγουρα ενδιαφέρουσες μα εκπαιδευτικά κουραστικές σχετικά με τον αρχικό στόχο. Άλλοθι λοιπόν είναι η επίκληση των υψηλών αξιών του εθνικού μας πολιτισμού για να υπερασπιστεί κανείς τη φροντιστηριακής λογικής σχολαστική ενασχόληση με τα ιστορικά γεγονότα.

Δεν πρόκειται άλλωστε για καινούργιο φαινόμενο στην ελληνική εκπαίδευση. Μόλις κάποιος εμφανιστεί προτείνοντας -στο ίδιο υποθετικό παράδειγμα- να πλησιάσουν τα παιδιά τα έργα του Ευριπίδη με φιλικές μεταφράσεις, με σχολικές θεατρικές δοκιμές, με συζητήσεις μέσα στην τάξη για τα μεγάλα φιλοσοφικά ερωτήματα που θέτουν οι ήρωες του τραγικού ποιητή, όλοι πέφτουν πάνω του γιατί ανατρέπει την κυρίαρχη αντίληψη που θέλει να ταυτίζει τη γνώση με την εξαντλητική εκμάθηση πληροφοριών. Όπου η ικανότητα επίκλησης του Φώτιου με την ετικέτα του "κορυφαίου" (γεμάτα από τέτοιες αναφορές τα σχολικά βιβλία) πονηρά εκλαμβάνεται ως γνώση του έργου του και ως μέτρο βυζαντινογνωσίας!

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας δεν μπορεί βέβαια να είναι το εργαλείο μιας φροντιστηριακής εξύμνησης του παρελθόντος μας. Κάτι τέτοιο έχει από δεκαετίες εγκαταλειφτεί σε όλες τις σύγχρονες χώρες. Απεναντίας, το μάθημα της Ιστορίας είναι η πολύτιμη εκπαιδευτική ευκαιρία να γοητευτούν τα παιδιά από την προσέγγιση του παρελθόντος και να κατανοήσουν ποια μπορεί να είναι η δική μας σχέση με το παρελθόν: πώς αντλούμε από το παρελθόν διαχρονικές γνώσεις που αφορούν τη σημερινή μας ζωή (κι ως μας χωρίζουν αιώνες από κάποιες ιστορικές περιόδους), πώς συστηματοποιούμε τις παρατηρήσεις μας για το παρελθόν έτσι ώστε να στηρίξουμε με επιστημονική μεθοδολογία και κριτική κατανόηση όσα μαθαίνουμε από το σύνολο των μαθημάτων πολιτισμού (γλώσσα, φιλοσοφία, αισθητική παιδεία), πώς να μην πιπιλίζουμε παχιά λόγια για την επιρροή του ελληνικού πολιτισμού στη δυτική αναγέννηση, παρά μόνον αφού σκύψουμε ενδεικτικά σε κάποιες τέτοιες επιρροές (η διδακτική αξία των προτεινόμενων θεματικών φακέλων!). Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να εξοικειωθούν τα μικρά παιδιά πρώτα με το προσωπικό τους παρελθόν

¹ Εφημερίδα Συντακτών, 10/5/17. Με αφορμή το άρθρο "[Ο νέος σκοταδισμός](#)", του κ. Απόστολου Διαμαντή, που δημοσιεύτηκε στο TVXS, 4/5/2017. Δυστυχώς ο νόμος περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν επιτρέπει την αναδημοσίευση του εν λόγω άρθρου.

(εγω-ιστορία) και σιγά-σιγά να μάθουν να πλησιάζουν το εθνικό και το παγκόσμιο παρελθόν οικοδομώντας το προσωπικό τους νοερό "μουσείο" που θα αγαπήσουν και θα υπερασπιστούν. Βεβαίως θα πρέπει γνωρίσουν την αρχαιότητα και το Βυζάντιο, όχι με ξερές ή αμετροεπείς αναφορές όπως γίνεται συχνά, αλλά με ιστοριογραφική ψυχραιμία και διαχρονικές θεματικές διαδρομές που ξετυλίγουν τον πολιτισμό αραδιάζοντας κοράλλια, κεχριμπάρια κ' έβενους, και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής... (ναι, μελετώντας παλιές φωτογραφίες ή τα έγγραφα διακίνησης εμπορευμάτων στο λιμάνι του Πειραιά, σε πολλά πολιτικά συμπεράσματα μπορούν να οδηγηθούν οι μαθητές και κυρίως να κατανοήσουν τι σημαίνει ιστορικό τεκμήριο και πώς παράγεται η ιστορική γνώση). Μέσα από τέτοιες διαδικασίες θα οικοδομήσουν οι μαθητές μια στέρεη εθνική ταυτότητα που θα αρδεύεται από το παρελθόν του τόπου όπου όλοι εμείς επιλέξαμε να ζούμε. Και το κυριότερο: διαφαίνεται κάποια ελπίδα πως το προτεινόμενο μάθημα της ιστορίας θα κερδίσει τους μαθητές. Με τη σημερινή διάρθρωση της ύλης οι μαθητές, σε απογοητευτικό ποσοστό, δεν φαίνεται να γοητεύονται ιδιαίτερα από "τις σταθερές του ελληνικού πολιτισμού".

Ψιλά γράμματα, θα πείτε, για όσους βγάζουν το ψωμάκι τους με δεκάρικούς λόγους μοχλεύοντας τα κυρίαρχα ανακλαστικά της ημιμάθειας και του σκοταδισμού. Ακριβώς την ουσία του εθνικού μας πολιτισμού υπερασπίζεται το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας, προσπαθώντας να κάνει τα παιδιά συνειδητούς φίλους της μελέτης του παρελθόντος και όχι ανόητους διεκδικητές κλέους οι οποίοι αντιμετωπίζουν το παρελθόν ως πεδίο επίδειξης γνώσεων και ως προσωπικό τους κεφάλαιο που τοκίζεται. Αγαπητέ κύριε, ο Μαρκ Τουέην δεν θα ήταν καθόλου υπερήφανος με τον τρόπο που χρησιμοποιήσατε τον σοφό του αφορισμό. Σίγουρα θα σας κατέτασσε στο χώρο του "σχολείου" που προσπαθούσε να αποφύγει. Κρίμα.

Μένης Θεοδωρίδης
ερασιτέχνης της διδακτικής της Ιστορίας

Εθνικός Πολιτισμός και Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας (*)

► Του ΜΕΝΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ, ερασιτέχνη της διδακτικής της Ιστορίας

ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΚΑΡΔΙΩΤΙΚΟ να διαπιστώνει κανείς πως αυτοί που θα περίμενε επιτέλους να στηρίξουν ένα προχώρημα της δημόσιας εκπαίδευσης, τελικά - από έπαρση και επιπολαιότητα - δηλώνουν πολεμικοί και συνήγοροι της φθοράς.

Γιατί βέβαια παραείναι αφελές να ταυτίζει ένας σκεπτόμενος αρθρογράφος τη στήριξη μιας βαθύτερης αντίληψης για τον εθνικό πολιτισμό, με την παράθεση άγωνων πληροφοριών σχετικά με την αντίληψη αυτή. Σαν να λέμε δηλαδή πως για να αγαπήσουν τα παιδιά τον Ευριπίδη ο καλύτερος τρόπος είναι να μαθαίνουν τους τίτλους των έργων του, να μελετούν τη σχηματική περίληψη κάθε έργου, να γνωρίζουν τις εκδόσεις και τις μεταφράσεις κάθε τραγωδίας και πάει λέγοντας. Πληροφορίες σίγουρα ενδιαφέρουσες μα εκπαιδευτικά κουραστικές σχετικά με τον αρχικό στόχο. Αλλοθι λοιπόν είναι η επίκληση των υψηλών αξιών του εθνικού μας πολιτισμού, για να υπερασπιστεί κανείς τη φροντιστηριακής λογικής σχολαστική ενσκόπηση με τα ιστορικά γεγονότα.

Δεν πρόκειται άλλωστε για καινούργιο φαινόμενο στην ελληνική εκπαίδευση. Μόλις κάποιος εμφανιστεί προτείνοντας -στο ίδιο υποθετικό παράδειγμα- να λησιάσουν τα παιδιά τα έργα του Ευριπίδη με φιλικές μεταφράσεις, με σχολικές θεατρικές δοκιμές, με συζητήσεις μέσα στην τάξη για τα μεγάλα φιλοσοφικά ερωτήματα που θέτουν οι ήρωες του τραγικού ποιητή, όλοι πέφτουν πάνω του γιατί ανατρέπει την κυρίαρχη αντίληψη που θέλει να ταυτίζει τη γνώση με την εξαντλητική εκμάθηση πληροφοριών. Οπου η ικανότητα επίκλησης του Φωτίου με την ετικέτα του «κορυφαίου» (γεμάτα από τέτοιες αναφορές τα σχολικά βιβλία) πονηρά εκλαμβάνεται ως γνώση του έργου του και ως μέτρο βυζαντινογνωσίας!

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας δεν μπορεί βέβαια να είναι το εργαλείο μιας φροντιστηριακής εξύμνησης του παρελθόντος μας. Κάτι τέτοιο έχει από δεκαετίες εγκαταλειφθεί σε όλες τις σύγχρονες χώρες. Απεναντίας, το μάθημα της Ιστορίας είναι η πολύτιμη εκπαιδευτική ευκαιρία να γοητευτούν τα παιδιά από την προσέγγιση του παρελθόντος και να κατανοήσουν ποια υποσέλιφα είναι η δική

ποιοί τις παρατηρήσεις μας σχετικά με το παρελθόν έτσι ώστε να στηρίζουμε με επιστημονική μεθοδολογία και κριτική κατανόηση όσα μαθαίνουμε από το σύνολο των μαθημάτων πολιτισμού (γλώσσα, φιλοσοφία, αισθητική παιδεία), πώς να μην πιπιλίζουμε παχιά λόγια για την επιρροή του ελληνικού πολιτισμού στη δυτική αναγέννηση, παρά μόνο αφού σκύψουμε ενδεικτικά σε κάποιες τέτοιες επιρροές (η διδακτική αξία των προτεινόμενων θεματικών φακέλων). Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να εξοικειωθούν τα μικρά παιδιά πρώτα με το προσωπικό τους παρελθόν (εγώ-ιστορία) και σιγά σιγά να μάθουν να λησιάζουν το εθνικό και το παγκόσμιο παρελθόν οικοδομώντας το προσωπικό τους, νερό «μουσείο» που θα αγαπήσουν και θα υπερασπιστούν.

ΒΕΒΑΙΩΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ να γνωρίσουν την αρχαιότητα και το Βυζάντιο, όχι με ξερες ή αμετροεπείς αναφορές όπως γίνεται συχνά, αλλά με ιστοριογραφική ψυχραιμία και διαχρονικές θεματικές διαδρομές που ξετυλίγουν τον πολιτισμό αραδιάζοντας κοράλλια, κεχριμπάρια και έβενους, και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής... (να, μελετώντας τη διακίνηση εμπροσφυμάτων στο λιμάνι του Πειραιά σε πολλά πολιτικά συμπεράσματα μπορούν να οδηγηθούν οι μαθητές). Μέσα από τέτοιες διαδικασίες θα οικοδομήσουν οι μαθητές μια στέρεη εθνική ταυτότητα που θα αρδεύεται από το παρελθόν του τόπου όπου όλοι εμείς επιλέξαμε να ζούμε. Και το κυριότερο: διαφαίνεται κάποια ελπίδα πως το προτεινόμενο μάθημα της Ιστορίας θα κερδίσει τους μαθητές. Ας μη μας διαφεύγει το γεγονός πως, με τη σημερινή διάρθρωση της ύλης, οι μαθητές σε απογοητευτικό ποσοστό δεν φαίνεται να γοητεύονται από «τις σταθερές του ελληνικού πολιτισμού».

ΨΙΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, θα πείτε, για όσους βγάζουν το ψωμάκι τους με δεκάριους λόγους μοχλεύοντας τα κυρίαρχα αντανακλαστικά της ημιμάθειας και του σκοταδισμού. Ακριβώς τον εθνικό μας πολιτισμό υπερασπίζεται το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας, προσπαθώντας να κάνει τα παιδιά συνειδητούς φίλους της μελέτης του παρελθόντος και όχι ανόητους διεκδικητές κλέους, οι οποίοι αντιμετωπίζουν το παρελθόν ως πεδίο επίδειξης γνώσεων και ως προσωπικό τους κεφάλαιο που τοκίζεται. Αγαπητέ κύριε, ο Μαρκ Τουέιν δεν θα ήταν καθόλου υπερήφανος με τον τρόπο που χρησιμοποιήσατε τον σοφό του αφορισμό.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

» Επί

Η επικράτεια έχει ανοίξει. Έλληνες παμπροσφαίρα που βλέπουν του νέου πλουτοκρατικού μοντέλου Μιλτιάδη Κόκορη. Άλλοι όμως τοποθετούν τον Νίκο Ανδρικό και στέλεχος ΠΑΣΟΚ, έσο μην ψάχνουν. Αν θέλουμε για την Κε και κινήσει θούν, ώστε μεων και νέσπ προσωπί. Σε αντίθετη κρήν αλλά έχουμε στη λωσο ο κ. Α. 9,84».

» Συνέ

Ερωτήματα αμερικανική ανακοίνωση της δυσαρέσει λέγόμενο τικά με τη Τζέφρι Πάια αμερικανική να έδωσε σ αποστάσιμ κειμένου «ταγράφικα Ο Τζέφρι Π μια τερσάσι θυσιανό».

με την εξαντλητική εκμάθηση πληροφοριών. Οπου η ικανότητα επίκλησης του Φωτίου με την ετικέτα του «κορυφαίου» (γεμάτα από τέτοιες αναφορές τα σχολικά βιβλία) πονηρά εκλαμβάνεται ως γνώση του έργου του και ως μέτρο βυζαντινογνωσίας!

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας δεν μπορεί βέβαια να είναι το εργαλείο μιας φροντιστηριακής εξύμνησης του παρελθόντος μας. Κάτι τέτοιο έχει από δεκαετίες εγκαταλειφθεί σε όλες τις σύγχρονες χώρες. Απεναντίας, το μάθημα της Ιστορίας είναι η πολύτιμη εκπαιδευτική ευκαιρία να γοητευτούν τα παιδιά από την προσέγγιση του παρελθόντος και να κατανοήσουν ποια υποσέλιφα είναι η δική μας σχέση με το παρελθόν: πώς αντλούμε από το παρελθόν διαχρονικές γνώσεις που αφορούν τη σημερινή μας ζωή (κι ας μας χωρίζουν αιώνες από κάποιες ιστορικές περιόδους), πώς συστηματο-

στο δεν φαίνεται να γοητεύονται από «τις σταθερές του ελληνικού πολιτισμού».

ΨΙΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, θα πείτε, για όσους βγάζουν το ψωμάκι τους με δεκάριους λόγους μοχλεύοντας τα κυρίαρχα αντανακλαστικά της ημιμάθειας και του σκοταδισμού. Ακριβώς τον εθνικό μας πολιτισμό υπερασπίζεται το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας, προσπαθώντας να κάνει τα παιδιά συνειδητούς φίλους της μελέτης του παρελθόντος και όχι ανόητους διεκδικητές κλέους, οι οποίοι αντιμετωπίζουν το παρελθόν ως πεδίο επίδειξης γνώσεων και ως προσωπικό τους κεφάλαιο που τοκίζεται. Αγαπητέ κύριε, ο Μαρκ Τουέιν δεν θα ήταν καθόλου υπερήφανος με τον τρόπο που χρησιμοποιήσατε τον σοφό του αφορισμό. Σίγουρα θα σας κατέτασσε στον χώρο του «σχολείου» που προσπαθούσε να αποσύρει. Κρίμα.

*Με ομορφιά το άρθρο του Απόστολου Διαμαντή, «Ο νέος σκοταδισμός», TVXS, 4.5.2017.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ

9,84».

» Συνέντευξ

Ερωτήματα προκαλεί αμερικανική προεβή ανακοίνωση με την τη δυσαρέσει λέγόμενο τίτλο του «τικά με τη συνέντευξη Τζέφρι Πάια. Το γραμ αμερικανικής προεβή να έδωσε στη δημσο αποστάσιμα της σ κειμένου «να διορθώ ταγράφικαν» (to corr Ο Τζέφρι Πάια δόλο μια τερσάσι ευκαιρί θυπουργό Τσίπρα να ένα νέο αφήγημα» κ «η επόμενη εκταμίε τοποισθεί, η Ελλάδα πλεσπ για περίπου δ είναι μάλλον μια άνε του περιόδου οικονομι ματοδοτικής προβλεπ